

Aan de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch

Uw brief van :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk :
Datum : 5 oktober 2009

Ref. : H.W.M. Wouters
Tel. : 073-6159770
Fax :
E-mail : e.wouters@s-hertogenbosch.nl

Onderwerp : Aanbieding onderzoeksrapport 'Synergie, een hele kunst – Een analyse van de exploitatie van het SM's in het perspectief van de nieuwbouw'

Geachte raad,

De Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch heeft op uw verzoek onderzoek verricht naar de exploitatie van het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch (SM's). Hierbij bieden wij u het onderzoeksrapport aan.

Inleiding

De gemeenteraad sprak op 17 maart 2009 over de investering in de nieuwbouw van het SM's. In het betreffende raadsvoorstel ging het deels om investeringen, deels over exploitatie. Over het onderdeel investeringen besloot de raad conform het voorliggende voorstel. Ten aanzien van de exploitatie nam de raad een amendement aan dat er toe strekt pas bij de komende begrotingsbehandeling nadere besluiten te nemen. Diverse fracties gaven bij de behandeling van het raadsvoorstel aan dat men het op prijs zou stellen als de Rekenkamercommissie vóór de komende begrotingsbehandeling zou rapporteren over die exploitatiekosten. Dit verzoek vanuit de raad is op 23 maart 2009 per brief aan ons voorgelegd. Op 31 maart 2009 meldden wij u dat wij op uw verzoek ingaan. De Rekenkamercommissie heeft zich bij de uitvoering van het onderzoek laten bijstaan door onderzoekers van PriceWaterhouseCoopers Advisory.

Het onderzoek

De Rekenkamercommissie wilde met dit onderzoek uw raad inzicht verschaffen in de wijze waarop verschillende inzichten rond de exploitatie van het SM's een rol hebben gespeeld bij de besluitvorming over de nieuwbouw van het SM's. Wij hebben gekeken naar de oorzaken van de belangrijkste fluctuaties in de exploitatie van het SM's in de periode 2003-2008. Ook hebben wij de voordelen, in termen van efficiencywinst en synergie, van vestiging direct naast het Noordbrabants Museum (NbM) onderzocht.

Voor de uitkomsten van ons onderzoek verwijzen wij u naar bijgaande rapportage. De Rekenkamercommissie heeft er voor gekozen de feiten te presenteren zoals ze door de onderzoekers werden aangetroffen. Het rapport bevat geen conclusies en aanbevelingen. Wel vatten wij in voorliggende brief de belangrijkste bevindingen en debatthema's samen. Wij menen dat de voorgeschiedenis, de aard en strekking van dit dossier zich niet goed lenen voor aanbevelingen vanuit de Rekenkamercommissie. Het college heeft volgens de vastgestelde procedure gereageerd op het conceptrapport. De reactie van het college is integraal bij het rapport gevoegd, met daarachter een nawoord van de Rekenkamercommissie.

Thema's voor het raadsdebat

Voor de bespreking in uw raad lijken ons de volgende thema's belangrijk. Wij vatten bij elk thema kort de bevindingen uit het rapport samen.

1. Het realiseren van synergievoordelen was hét voornaamste argument om uiteindelijk te kiezen voor nieuwbouw van het SM's naast het NbM, als onderdeel van een nieuw museumkwartier. Synergievoordelen werden verwacht op vier aspecten (publieksbereik, aantrekkingskracht binnenstad, kosten bouw en exploitatie). Uit het onderzoek blijkt dat alleen op de investeringslast (bouw) een besparing is gerealiseerd. De zoektocht naar synergie is nog gaande en de synergie is onvoldoende uitgewerkt.
Het hard maken van de synergievoordelen en de barrières die inzicht in de synergievoordelen in de weg staan lijkt ons een belangrijk gesprekstema;
2. Zelfstandigheid en behoud van eigen identiteit van beide musea worden door alle betrokkenen benadrukt. Het onderzoek leidt tot de bevinding dat deze houding het realiseren van maximale synergie op zowel harde (financiën, personeel, fysieke ruimte, etc.) als zachte (omgangsvormen, houding, gedrag) aspecten in de weg heeft gestaan of in ieder geval niet heeft bevorderd. De strikte organisatorische scheiding tussen SM's en NbM belemmert een maximale synergie. Beide musea zouden elkaar veel intensiever kunnen opzoeken op allerlei aspecten.
De relatie tussen SM's en NbM in relatie tot efficiency en synergie lijkt ons ook een belangrijk thema voor uw debat;
3. Uit het onderzoek blijkt dat er geen businessplan is voor het museum in de 'nieuwe stijl'. Er is geen inzicht in de samenhang tussen organisatie van het museum, inhoud van de collectie en de exploitatie. De door het college voorgestelde verhoging van € 200.000 kan niet beoordeeld worden in het perspectief van de totale exploitatie van het nieuwe museum. Het opstellen van een businessplan voor de nieuwe locatie lijkt ons een gesprekstema voor uw raad;
4. In het onderzoek constateren wij dat het inhoudelijke cultuurbeleid dat ten tijde van de besluitvorming over de budgetten aanwezig was, niet voldoende richtinggevend was voor de locatiekeuze van het SM's en de totale investering. De positie van het nieuwe museum in de culturele infrastructuur van de stad, de rol in de totale culturele aantrekkingskracht van de stad, de uitstraling van het museum en de inhoudelijke samenwerking met het NbM, zijn onvoldoende in de besluitvorming meegenomen. Ook het nieuwe Beleidsplan Cultuur levert dit inzicht niet op. Mede door het ontbreken van een dergelijk kader vanuit het cultuurbeleid heeft het besluitvormingsproces zich ontwikkeld tot een traject waarin besluiten zijn herroepen (nieuwbouw Citadellaan), besluiten zijn genomen zonder inzicht in mogelijke scenario's (nieuwbouw museumkwartier) en hooggespannen verwachtingen gewekt ten aanzien van de synergievoordelen zonder deze hard te maken. In het besluitvormingsproces

hebben stedenbouwkundige argumenten de boventoon gevoerd. Ons lijkt het ontbreken van een specifieke cultuurinhoudelijke basis voor het project een gespreksthema voor uw raad.

5. Gezien de bevindingen van het onderzoek lijkt ons een debat over het vervolg gewenst. Wat moet er gebeuren, welke rollen en taakverdeling zijn nodig?
6. Het voorstel is de gemeentelijke bijdrage te verhogen met € 200.000. Met de al in 2005 doorgevoerde verhoging van € 262.000 komt de totale stijging van de exploitatiesubsidie op € 462.000 (40% verhoging). Aan de eis van uw raad dat het museum budgettair neutraal gebouwd zou worden, is niet voldaan. Extra gebouwgebonden kosten zijn pas actueel zijn als het museum daadwerkelijk een nieuw gebouw in gebruik neemt (op zijn vroegst begin 2012).

De implicaties voor de begroting lijken ons ook onderwerp van debat, temeer daar ze aanleiding waren voor het onderzoek.

De Rekenkamercommissie is graag bereid om een nadere toelichting te geven. Wij wensen u veel succes toe bij de bespreking van het rapport.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch,

Drs. R.C.D. Berndsen MPA, voorzitter